PROPOZYCJE DZIAŁAŃ

na rzecz rozwoju lokalnego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami, w tym osób z niepełnosprawnością intelektualną, oraz ich rodzin w Czarnkowie

DO BURMISTRZA MIASTA CZARNKÓW
ORAZ RADY MIASTA CZARNKÓW

Celem dokumentu jest przedstawienie propozycji rozwiązań, które mogą uzupełnić istniejące formy pomocy i zwiększyć dostępność wsparcia dla rodzin opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami.

Propozycje dotyczą zarówno bieżącego wsparcia rodzin, jak i długofalowego planowania usług dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami wymagających wysokiego poziomu pomocy.

Opracowała: Agata Górska-Wojdziak
Czarnków, 2 listopada 2026 r.

Szanowni Państwo,

Zwracamy się z propozycją podjęcia rozmów i działań na rzecz dalszego rozwoju lokalnego systemu wsparcia dzieci, młodzieży i dorosłych osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin w Czarnkowie.

Potrzeby rodzin są zróżnicowane. Część osób z niepełnosprawnościami może korzystać z ogólnodostępnych zajęć i usług przy niewielkim wsparciu, inne wymagają indywidualnego podejścia, pomocy w codziennych czynnościach, wsparcia komunikacyjnego, dostosowania sensorycznego, a niekiedy stałego nadzoru. Rozwiązania lokalne powinny uwzględniać ten zakres potrzeb, zamiast zakładać, że jedna forma zajęć będzie odpowiednia dla wszystkich.

Nie kwestionujemy działań już realizowanych przez Miasto i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Przeciwnie — zależy nam na ich rzetelnym rozpoznaniu, ocenie dostępności oraz ustaleniu, gdzie występują luki, na przykład w zakresie liczby godzin pomocy, formy jej świadczenia, dostępności opieki poza miejscem zamieszkania lub wsparcia osób wymagających intensywnej opieki.

Proponowane działania nie przesądzają z góry o konieczności tworzenia nowych jednostek organizacyjnych ani o konkretnej formie prawnej przyszłych usług. W pierwszej kolejności warto zebrać dane, porozmawiać z rodzinami i przeanalizować możliwości wykorzystania istniejących zasobów miasta oraz dostępnych źródeł finansowania.

1. Świetlica popołudniowa dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną

Proponujemy przeanalizowanie możliwości uruchomienia — samodzielnie lub we współpracy z innym podmiotem — popołudniowej świetlicy adresowanej do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną, również ze sprzężonymi niepełnosprawnościami. Jej organizacja powinna uwzględniać zróżnicowany poziom funkcjonowania uczestników oraz potrzebę indywidualnej pomocy i nadzoru. Świetlica mogłaby działać kilka razy w tygodniu, przez około 2–3 godziny, w godzinach uzgodnionych z rodzinami. Nie chodzi wyłącznie o organizację zajęć. Istotne jest zapewnienie bezpiecznego pobytu pod opieką odpowiednio przygotowanego personelu, tak aby opiekunowie mogli w tym czasie załatwić niezbędne sprawy, odbyć wizytę lekarską, wykonać obowiązki zawodowe lub odpocząć.

Zakres wsparcia powinien być ustalany indywidualnie i — w miarę potrzeb — obejmować:

- pomoc w codziennym funkcjonowaniu, samoobsłudze i komunikowaniu się;
- zajęcia ruchowe, sensoryczne, twórcze i społeczne dostosowane do możliwości uczestników;
- rozwijanie samodzielności i umiejętności praktycznych;
- odpowiednią organizację przestrzeni, ograniczanie nadmiernych bodźców i możliwość odpoczynku;
- indywidualny poziom opieki i nadzoru, adekwatny do potrzeb oraz bezpieczeństwa konkretnej osoby.

Do rozpatrzenia przez Miasto:

- Jaki jest aktualny status i zakres planowanej lub działającej świetlicy socjoterapeutycznej przy ul. Kościuszki 47?
- Czy oferta obejmie dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną, także ze sprzężonymi niepełnosprawnościami?
- Czy możliwe jest zapewnienie pobytu w godzinach popołudniowych przez około 2–3 godziny oraz wcześniejsze uzgadnianie terminów?
- Jeżeli obecna placówka nie jest organizacyjnie lub lokalowo przygotowana do takiego wsparcia, czy można rozważyć odrębną usługę uzupełniającą albo pilotaż?

Przed uruchomieniem świetlicy należy ustalić jej właściwą formę organizacyjną i prawną. Samo skierowanie oferty do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną nie tworzy odrębnego rodzaju placówki ani nie zwalnia z wymagań określonych w przepisach. Jeżeli Miasto wybierze formę placówki wsparcia dziennego, trzeba uwzględnić przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności wymagania dotyczące organizacji, kadry, lokalu, bezpieczeństwa i współpracy z rodzicami. Zakres opieki powinien odpowiadać rzeczywistym potrzebom uczestników; placówka wsparcia dziennego nie jest automatycznie tym samym co usługa opieki wytchnieniowej.

2. Koordynator informacji i wsparcia dla rodzin

Proponujemy wyznaczenie konkretnej osoby kontaktowej, która pomagałaby mieszkańcom odnaleźć się w dostępnych formach wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów.

Rodziny często muszą samodzielnie szukać informacji w różnych instytucjach, sprawdzać kryteria programów, terminy naborów, wymagane dokumenty i procedury. Jedno czytelne miejsce kontaktu mogłoby ograniczyć ten problem.

Do zadań takiej osoby mogłoby należeć:

- udzielanie informacji o lokalnych usługach, programach i zasadach udziału;
- wskazywanie właściwych instytucji oraz osób odpowiedzialnych za poszczególne formy pomocy;
- informowanie o naborach, terminach, dokumentach i możliwościach uzyskania dofinansowania;
- pomoc w nawiązaniu kontaktu między rodziną a właściwą jednostką — w granicach kompetencji tej osoby;
- zbieranie sygnałów o niezaspokojonych potrzebach i przekazywanie ich do właściwych komórek Miasta.

Nie zakładamy, że konieczne jest tworzenie nowego stanowiska. Warto sprawdzić, czy zadania te można powierzyć odpowiednio przygotowanemu pracownikowi istniejącej jednostki. Najważniejsze, aby wskazać konkretną osobę, zakres jej zadań, sposób kontaktu i zastępstwo podczas nieobecności.

3. Jedna, aktualna zakładka informacyjna na stronie Miasta

Proponujemy utworzenie lub uporządkowanie zakładki internetowej pod nazwą „Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin”. Powinna ona gromadzić w jednym miejscu:

- wykaz usług i programów dostępnych w Czarnkowie oraz informację, kto może z nich skorzystać;
- aktualne zasady naboru, terminy, wymagane dokumenty i formularze;
- dane kontaktowe osób odpowiedzialnych oraz godziny, w których można uzyskać pomoc;
- informacje o opiece wytchnieniowej, asystencji osobistej, usługach opiekuńczych i innych formach wsparcia;
- informacje o ofercie dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami, w tym o możliwościach wsparcia mieszkaniowego;
- komunikaty o nowych programach, dofinansowaniach i zmianach zasad;
- datę ostatniej aktualizacji informacji.

Nie chodzi o tworzenie rozbudowanego, odrębnego serwisu, lecz o uporządkowanie informacji już publikowanych przez Miasto i jego jednostki. Strona powinna być dostępna cyfrowo, napisana prostym językiem i regularnie aktualizowana.

4. Ocena dostępności już realizowanych usług

Z informacji publikowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wynika, że w 2026 r. Gmina Miasta Czarnków realizuje program „Opieka wytchnieniowa” oraz program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, finansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego.

W przypadku opieki wytchnieniowej MOPS wskazuje na realizację usługi w formie pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością oraz limit 86 godzin na osobę w tej formie. W opublikowanej informacji o programie asystencji wskazano dofinansowanie w wysokości 408 243,38 zł na 2026 r. Dane te potwierdzają, że w mieście funkcjonują już konkretne formy wsparcia. Nie przesądzają jednak, czy ich wymiar i sposób realizacji są wystarczające dla wszystkich rodzin.

Warto zatem poprosić o zbiorczą informację — bez ujawniania danych osobowych — obejmującą:

- liczbę osób i rodzin korzystających z poszczególnych usług w 2025 i 2026 r.;
- liczbę zgłoszeń, liczbę osób, którym nie przyznano wsparcia, oraz ewentualne listy oczekujących;
- wymiar godzin przyznawanych i faktycznie zrealizowanych usług;

- formy wsparcia dostępne w miejscu zamieszkania oraz poza nim;
- możliwość uzyskania opieki krótkoterminowej w placówce lub w innym miejscu;
- przyczyny, dla których część potrzeb może pozostawać niezaspokojona.

Szczególnie ważne jest sprawdzenie, czy obecne programy odpowiadają również na potrzeby osób wymagających intensywnej pomocy, indywidualnego nadzoru, wsparcia w komunikacji lub dostosowania warunków pobytu. W razie stwierdzenia luk należy rozważyć zwiększenie dostępności, zmianę organizacji usług lub uruchomienie rozwiązania uzupełniającego.

5. Długofalowe planowanie wsparcia dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami

Jednym z najważniejszych zagadnień jest przyszłość osób, które po zakończeniu edukacji nadal będą wymagały stałej lub znacznej pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Dla wielu rodzin trudne jest pytanie, co stanie się z dorosłym dzieckiem, gdy rodzice ze względu na wiek, stan zdrowia lub inne okoliczności nie będą mogli dalej sprawować opieki.

Proponujemy rozpoczęcie analizy długoterminowych form wsparcia mieszkaniowego i całodobowego dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami, w szczególności tych, które wymagają wysokiego poziomu wsparcia. Analiza powinna obejmować różne modele, a nie ograniczać się z góry do jednego rodzaju placówki.

Warto przeanalizować w szczególności:

- możliwość utworzenia lub współtworzenia Wspomaganej Społeczności Mieszkaniowej (WSM), przeznaczonej dla osób z niepełnosprawnościami wymagających wysokiego poziomu wsparcia;
- możliwość rozwoju mieszkań wspomaganych lub innych form mieszkalnictwa z usługami wsparcia;
- zasadność i warunki utworzenia placówki całodobowej, jeżeli rozpoznane potrzeby i przepisy będą przemawiały za takim rozwiązaniem;
- współpracę z powiatem, organizacjami pozarządowymi, PFRON i innymi uprawnionymi podmiotami;
- dostępność podobnych usług w regionie oraz możliwość zapewnienia ciągłości wsparcia po zakończeniu edukacji.

Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe są rozwiązaniem opisanym w programie PFRON „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!”. Zgodnie z informacjami PFRON są przeznaczone dla osób wymagających wysokiego poziomu wsparcia; model zakłada niewielką społeczność mieszkańców i wsparcie specjalistów. Możliwość realizacji takiego przedsięwzięcia w Czarnkowie wymaga jednak sprawdzenia aktualnego programu, warunków naboru, wymagań wobec wnioskodawcy, kosztów oraz zasad finansowania.

Nie oczekujemy natychmiastowego rozpoczęcia inwestycji. Zależy nam na rozpoczęciu planowania z wyprzedzeniem, tak aby rodziny nie musiały szukać rozwiązania dopiero w sytuacji kryzysowej. Potrzeby osób z niepełnosprawnościami powinny być uwzględniane na kolejnych etapach życia — od dzieciństwa, przez okres dorastania, po dorosłość.

6. Analiza budynków i możliwości finansowania

Proponujemy sprawdzić, czy któryś z dostępnych lub niewykorzystywanych obiektów miejskich mógłby zostać zaadaptowany na potrzeby popołudniowej formy wsparcia albo — po odrębnej analizie — przyszłej usługi mieszkaniowej lub całodobowej.

Przed podjęciem decyzji należy ocenić stan techniczny budynku, dostępność architektoniczną, bezpieczeństwo, wymagania sanitarne i przeciwpożarowe, możliwość dostosowania pomieszczeń do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami oraz koszty remontu i późniejszego utrzymania.

Równolegle warto przeanalizować możliwe źródła finansowania, w szczególności:

- budżet Gminy Miasta Czarnków;
- Fundusz Solidarnościowy — w ramach aktualnych edycji programów opieki wytchnieniowej i asystencji osobistej;
- PFRON — w ramach programów i zadań, których aktualne warunki obejmują planowany typ wsparcia, w tym program Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe;
- Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021–2027 — w zakresie usług społecznych i usług świadczonych w społeczności lokalnej, jeżeli dany nabór obejmuje projekt i wnioskodawcę;
- współpracę z organizacjami pozarządowymi, w tym zlecanie zadań publicznych w trybach przewidzianych przepisami.

Nie należy zakładać, że każde z wymienionych źródeł może sfinansować budowę, wyposażenie i późniejsze funkcjonowanie dowolnej placówki. Każdorazowo trzeba zweryfikować regulamin konkretnego naboru, uprawnionych wnioskodawców, koszty kwalifikowalne, wkład własny, trwałość projektu i możliwość finansowania kosztów bieżących.

Warto przygotować co najmniej dwa warianty: pilotażowy, możliwy do uruchomienia w krótszym czasie w istniejącym lokalu, oraz docelowy, odpowiadający na szerszy zakres potrzeb.

7. Proponowane dalsze kroki

Wnosimy o rozważenie podjęcia następujących działań:

- wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za kontakt z rodzinami i koordynację informacji;
- przedstawienie aktualnych informacji o placówce lub świetlicy przy ul. Kościuszki 47, w tym jej statusu, grupy odbiorców, godzin działania, zasad przyjęć i możliwości zapewnienia indywidualnego wsparcia;
- przygotowanie zbiorczej informacji o dostępności i wykorzystaniu programów opieki wytchnieniowej oraz asystencji osobistej w Czarnkowie;
- przeprowadzenie rozpoznania potrzeb rodzin, w tym potrzeb osób wymagających wysokiego poziomu wsparcia;
- sprawdzenie możliwości uruchomienia pilotażowej popołudniowej formy opieki i wsparcia;
- uporządkowanie informacji na stronie internetowej Miasta;
- rozpoczęcie analizy długofalowych form wsparcia mieszkaniowego i całodobowego dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami, w tym możliwości WSM;
- przeanalizowanie dostępnych budynków i źródeł finansowania;
- wskazanie osoby lub jednostki odpowiedzialnej za dalsze działania oraz orientacyjnych terminów przekazania informacji zwrotnej.

Proponujemy, aby pierwszym etapem było spotkanie przedstawicieli Miasta, MOPS oraz zainteresowanych rodziców i opiekunów. Spotkanie mogłoby służyć przedstawieniu aktualnej oferty, zebraniu konkretnych potrzeb i ustaleniu, które działania można podjąć w pierwszej kolejności.

Zakończenie

Celem przedstawionych propozycji jest rozpoczęcie rzeczowej rozmowy o tym, jak jeszcze lepiej odpowiadać na potrzeby osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w Czarnkowie. Zależy nam na rozwiązaniach realnych, bezpiecznych, dostępnych i możliwych do stopniowego wdrażania.

Rodziny potrzebują nie tylko informacji o istniejących programach, lecz także pewności, że pomoc jest rzeczywiście dostępna, odpowiednia do indywidualnych potrzeb i możliwa do uzyskania wtedy, gdy jest potrzebna. Szczególnie ważne jest planowanie przyszłości dorosłych osób z niepełnosprawnościami, które mogą wymagać wsparcia przez całe życie.

Zwracamy się z prośbą o merytoryczne rozpatrzenie przedstawionych propozycji, wskazanie właściwej jednostki do dalszego kontaktu oraz informację o możliwych kolejnych krokach.

Z poważaniem,

Opracowała: Agata Górska-Wojdziak

Rodziny i Opiekunowie osób z niepełnosprawnościami
z terenu miasta i gminy Czarnków

Podstawy prawne i źródła informacji

Poniższe akty prawne i materiały urzędowe stanowią punkt odniesienia dla przedstawionych propozycji. Przygotowanie dokumentu nie zastępuje analizy prawnej i organizacyjnej konkretnego przedsięwzięcia. Przed uruchomieniem usługi lub złożeniem wniosku o dofinansowanie należy sprawdzić aktualne brzmienie przepisów, regulamin danego programu i warunki naboru.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej — tekst jednolity: Dz.U. z 2026 r. poz. 980; w szczególności przepisy dotyczące placówek wsparcia dziennego (art. 18–28).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej — tekst jednolity: Dz.U. z 2026 r. poz. 639.
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych — tekst jednolity: Dz.U. z 2026 r. poz. 165; przed zastosowaniem należy uwzględnić późniejsze zmiany.
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami — tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 1411.

Oficjalne informacje dotyczące Czarnkowa

- MOPS Czarnków — Program „Opieka wytchnieniowa”, edycja 2026.
- MOPS Czarnków — Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, edycja 2026.
- BIP Urzędu Miasta Czarnków — Strategia Rozwoju Gminy Miasta Czarnków na lata 2025–2032, przyjęta uchwałą nr XXIV/184/2025 Rady Miasta Czarnków z 12 grudnia 2025 r.

Programy i źródła finansowania

- Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych — programy Funduszu Solidarnościowego, w tym opieka wytchnieniowa i asystencja osobista.
- PFRON — program „Samodzielność – Aktywność – Mobilność! Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe”; należy korzystać z aktualnej treści programu i dokumentów naboru.
- Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021–2027 — aktualne nabory i harmonogramy.

Adresy internetowe i materiały do weryfikacji

- Tekst jednolity ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2026 poz. 980)
- Tekst jednolity ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. 2026 poz. 639)
- Ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2026 poz. 165)
- Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2024 poz. 1411)
- MOPS Czarnków — opieka wytchnieniowa
- MOPS Czarnków — asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością
- Strategia Rozwoju Gminy Miasta Czarnków 2025–2032
- PFRON — Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe
- PFRON — dokumenty programowe WSM

Uwaga: informacje o programach lokalnych i kwotach finansowania odnoszą się do danych opublikowanych dla 2026 r. Nie stanowią gwarancji kontynuacji programu, przyznania świadczenia ani uzyskania dofinansowania w kolejnych latach.

LISTA RODZICÓW I OPIEKUNÓW POPIERAJĄCYCH PRZEDSTAWIONE PROPOZYCJE

Poniżej można złożyć podpisy osób, które zapoznały się z przedstawionymi propozycjami i chcą poprzeć wspólne wystąpienie oraz dalsze rozmowy na temat rozwoju lokalnego systemu wsparcia w Czarnkowie.

Lp.	Imię i nazwisko rodzica / opiekuna	Podpis
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		